

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH GMINY MAŁOMICE
NA LATA 2021-2030**

MAŁOMICE, 2021R.

Wprowadzenie.....	2
1. Podstawy prawne.....	4
1.1 Cel i proces tworzenia Strategii.....	6
1.2 Charakterystyka Gminy Małomice.....	7
2. Działalność gospodarcza.....	10
2.1 Edukacja i oświata.....	11
2.2 Ochrona zdrowia.....	12
2.3 Kultura	12
3. Bezpieczeństwo publiczne.....	14
3.1 Bezrobocie w Gminie.....	15
4 System pomocy społecznej w gminie.....	17
4.1 Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....	23
4.2 Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.....	24
4.3 Organizacje pozarządowe.....	26
4.3 Wioski.....	27
5. Analiza SWOT w zakresie problemów społecznych.....	28
5.1 Kapitał społeczny Gminy.....	31
5.2 Cele Strategii.....	33
5.3 Zarządzanie realizacją strategii.....	45
5.4 Harmonogram wdrażania Strategii.....	46
5.5 Komunikacja społeczna i promocja Strategii.....	46
5.6 Monitoring i ewaluacja.....	47
6.Podsumowanie.....	47
7. Spis tabel i rysunków.....	49

WPROWADZENIE

Polityka społeczna to przyjęty i realizowany przez władzę publiczną i organizacje pozarządowe zespół długofalowych działań na rzecz zaspokajania potrzeb i rozwiązywania problemów społecznych. Celem polityki społecznej jest działalność państwa i innych podmiotów zmierzająca do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, pożądanych struktur społecznych i stosunków społeczno - kulturowych, służących efektywnemu i sprawiedliwemu zaspokojeniu potrzeb społeczeństwa. Na poziomie lokalnym jednym z podstawowych narzędzi służących realizacji polityki społecznej jest strategia rozwiązywania problemów społecznych.

W sferze działań socjalnych głównym celem jest dbałość o to, by jednostki i rodziny (zwłaszcza żyjące w trudnych warunkach) miały dostęp do systemu wsparcia społecznego i zasobów społecznych, umożliwiających osiągnięcie potencjału koniecznego do samodzielnego funkcjonowania. Należy uwzględnić podczas rozwiązywania problemów społecznych możliwość wykorzystania dostępnych instrumentów o charakterze innowacyjnym, aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej. Podczas tworzenia danej strategii niezwykle ważne jest angażowanie się członków społeczności lokalnej w proces strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, ich udział musi zostać uwzględniony na każdym etapie planowania strategicznego – począwszy od diagnozy, poprzez wybór kierunków priorytetowych, a skończywszy na opracowaniu planu wdrażania i monitorowania strategii. Skuteczna strategia to taka, która jest konkretnym instrumentem kierunkowania i programowania działań społecznych oraz reguł, które metodycznie stosowane pozwalają na efektywne działanie, urzeczywistniając jednocześnie sukces podejmowanych przedsięwzięć. Stanowią one szansę na skuteczne budowanie i wykorzystanie potencjału w sferze instytucjonalnej i społecznej na rzecz kształtowania ładu społecznego. Niezwykle ważne podczas pisania niniejszego dokumentu jest wykorzystanie zasobów społecznych, ekonomicznych, uwarunkowań położenia gminy, struktury komunikacji publicznej, kulturowych. Niezwykle ważną kwestią jest bezpieczeństwo socjalne jednostki lub grupy, które daje gwarancje zaspokojenia podstawowych potrzeb bytowych. Tym samym społeczność dąży do zbudowania w miarę spójnego i skutecznego systemu instytucjonalnej ochrony bezpieczeństwa swych obywateli, by dać im możliwość i gwarancję zaspokojenia różnorodnych potrzeb, dążeń, aspiracji oczekiwań pojedynczych ludzi i grup. Strategia rozwiązywania problemów społecznych to dokument przedstawiający koncepcję

działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności. Niniejsza strategia została opracowana w Ośrodku Pomocy Społecznej w Małomicach. Powstała w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, w tym sektora pomocy społecznej, oświaty, kultury, policji, organizacji pozarządowych, kościoła, przedstawiciele samorządu mieszkańców i podmiotów ekonomii społecznej. Strategia została przygotowana na lata 2021-2030, jej misja, cele i kierunki działania skierowane są do społeczności gminy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Małomice na lata 2021-2030 określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki. Strategia stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym

i doprowadzić do integracji społecznej. Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów z zakresu polityki społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych

i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej.

1. Podstawy prawne

Obowiązek opracowania strategii dla gminy nakłada ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Wskazuje ona podstawowe elementy strategii, nie określając szczegółowych zasad dotyczących sposobu opracowania dokumentu.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również:

- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny ,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”
- uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo Energetyczne,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych ,
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy ,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie,
- ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego,
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,

- ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia mieszkalnych na wynajem mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich,
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowych w perspektywie finansowej 2014-2020,
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry Start”,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci ,

1.1 Cel i proces tworzenia Strategii

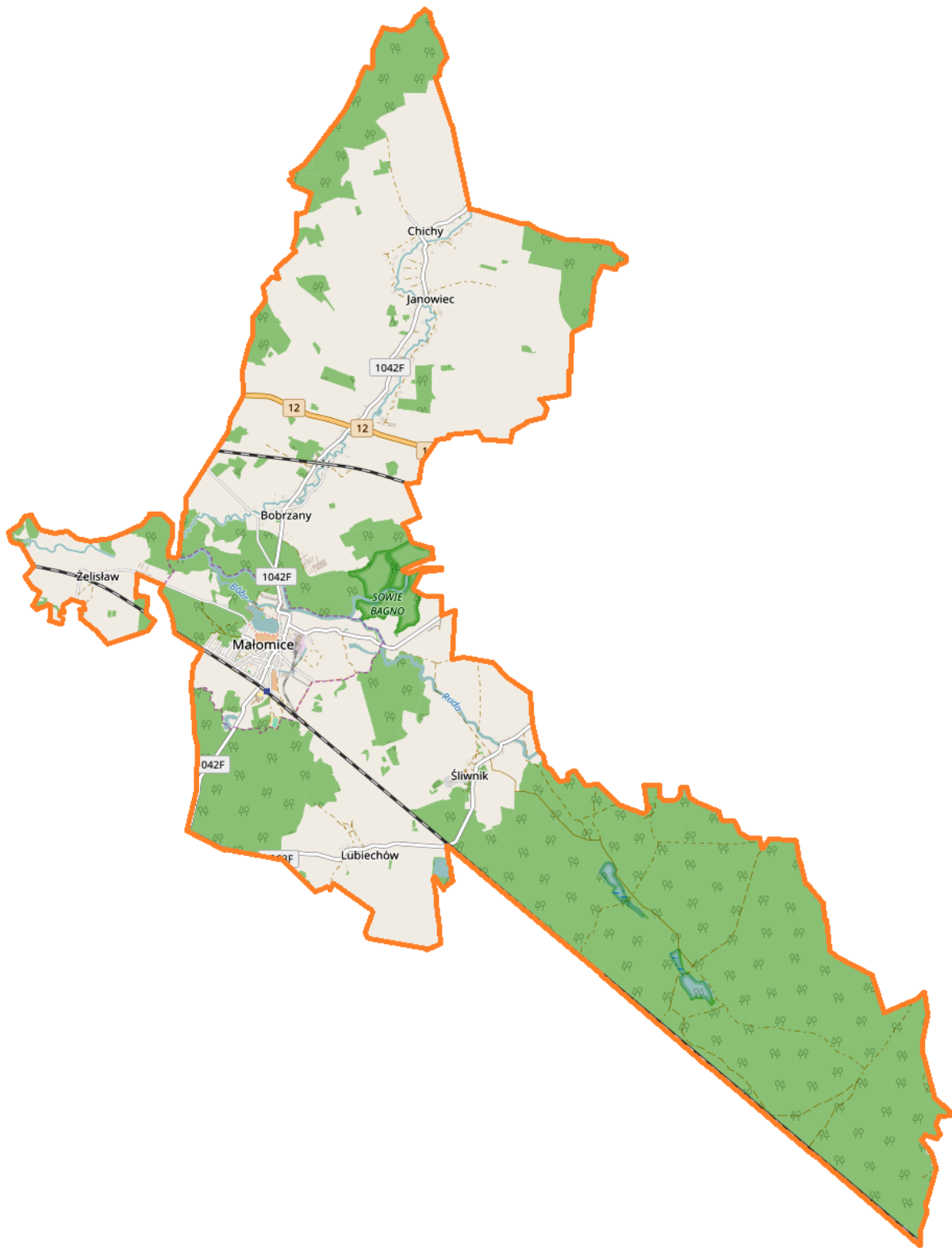
Strategia rozwiązywania problemów społecznych powstała w celu określenia i usystematyzowania kierunków działań, których podjęcie jest konieczne z uwagi na zapewnienie stałego i harmonijnego rozwoju w gminie Małomice poprzez aktywny udział mieszkańców w procesie tworzenia dokumentu oraz późniejszej realizacji założeń strategii. Przygotowanie, a w konsekwencji przyjęcie strategii pozwoli na realizację zadań obejmujących eliminację zjawiska wykluczenia społecznego i ponowną integrację osób zmarginalizowanych z resztą społeczności. Rozwiązania przyjęte w strategii, założone cele i kierunki działania są efektem prac, dyskusji osób aktywnie uczestniczących w tworzeniu niniejszego dokumentu z uwzględnieniem ich opinii. Wzajemne powiązanie realizacji strategii z działaniami opartymi o środki zewnętrzne pozwoli na zapewnienie kompleksowego wsparcia segmentu zasobów ludzkich na terenie gminy, co w efekcie przełoży się na stworzenie warunków do rozwoju całej społeczności.

1.2 Charakterystyka Gminy Małomice

Gmina miejsko – wiejska Małomice położona jest w południowej części województwa lubuskiego, w powiecie żagańskim. Gmina położona jest na rzece Bóbr, na skraju Borów Dolnośląskich. Zgłębiając historię gminy dowiadujemy się, że Małomice leżą na historycznym Dolnym Śląsku. Dawniej miasto Małomice należało do województwa zielonogórskiego. Powierzchnia miasta wynosi 525 ha. Miejscowość posiada wysoko rozwinięty transport kolejowy, do większych miast Polski o znaczeniu historycznym oraz mieszkańcy mogą udać się na wycieczkę do Niemiec, czy Czech. Z dużą częstotliwością z Małomic odjeżdżają szynobusy, którymi mieszkańcy dojeżdżają do pracy i do szkoły do pobliskich miejscowości.

Gmina Małomice odejmuje miasto Małomice oraz sześć sołectw: Bobrzany, Chichy, Janowiec, Lubiechów, Śliwnik i Żeliszaw. Urząd Burmistrza Małomic piastuje pani Małgorzata Janina Sendeka.

Historię gminy dokumentują zachowane zabytki, świadczące o jej przeszłości i kulturze. Do najciekawszych należą: Kościół Polsko-Katolicki, Pałac hrabiowski rodziny von Diebitsch w Chichach oraz Zamek w Janowcu. Mieszkańcy gminy, jak i osoby przejezdne w okresie wakacyjnym chętnie wypoczywają nad Zalewem, który jest miejscem także wielu imprez i atrakcji plenerowych oraz miejscem spotkań rodzinnych.

Rysunek 1. Położenie Malomice z miejscowościami ościennymi

Małomice zamieszkują 5172 osoby (stan na 31.12.2020r.), w tym 2055 kobiety, 2176 mężczyzn i 941 dzieci.

Tabela 1. Liczba mieszkańców w poszczególnych miejscowościach Gminy Małomice

Miejscowość	Przedział wiekowy		
	0-17	18-60	61-99
Małomice	602	1975	859
Bobrzany	86	258	116
Chichy	76	225	87
Janowiec	53	165	61
Śliwnik	49	134	62
Lubiechów	43	130	38
Żeliszaw	31	96	25
Razem	941	2983	1248

Mając na uwadze niższy udział kobiet w ogólnej grupie mieszkańców w roku bazowym, należy tę tendencję uznać za niekorzystną z punktu widzenia kształtowania zrównoważonej struktury społecznej gminy. Działania proponowane w strategii rozwiązywania problemów społecznych zostały zaprojektowane w celu zapewnienia prawidłowego i zbilansowanego rozwoju społeczności, w tym zachowania równowagi w zakresie udziału obu płci w ogólnej grupie mieszkańców.

Z powyższych danych wynika, że większość mieszkańców (ponad 50 %) gminy Małomice jest w wieku produkcyjnym i może podjąć aktywność zawodową. Udział populacji dzieci (0-17 lat) do populacji osób dorosłych (18-99 lat) wynosi ponad 22 %. Z tego najmniej dzieci w stosunku do osób dorosłych jest w miejscowości Żeliszaw, a największy udział jest w miejscowości Małomice i Bobrzany. Największymi miejscowościami gminy są: Małomice (2834 osób), Bobrzany (460 osób), Chichy (388).

Najmniejsze sołectwa to Żeliszaw (121 osób) oraz Lubiechów (211).

Tabela 2. Migracja (stan na 31 grudnia 2020r.).

Lata	2019	2020
Osoby zameldowane	145	183

Powyższe dane obejmują liczbę osób zameldowanych na terenie gminy Małomice i obejmują zameldowania na pobyt stały i czasowy, w tym przemeldowania.

Tabela 3. Przyrost naturalny w latach 2019 – 2020

Lata	2019	2020
Urodzenia	49	55
Zgony	68	89
Różnica	-19	-34

Zauważalna jest tendencja wzrostowa urodzeń dzieci, jednakże niepokojący jest fakt powolnego przyrostu naturalnego, który nadal utrzymuje się na niskim poziomie.

2. Działalność gospodarcza

Na podstawie gminnego raportu odnośnie działalności gospodarczej w gminie Małomice uzyskano dane, które na przestrzeni lat przedstawiają się następująco:

Tabela 4. Kształtowanie się liczby przedsiębiorców na terenie gminy Małomice w latach 2019-2020.

Rok	Status wpisu	Ilość wpisów dla głównego miejsca wykonywania działalności
2019	Aktywny	177
	Działalność prowadzona wyłącznie w formie spółek cywilnych	3
	Nie rozpoczął działalności	1

	Wykreślony z ewidencji	272
	Zawieszony	53
Suma		506
2020	Aktywny	215
	Działalność prowadzona wyłącznie w formie spółek cywilnych	3
	Nie rozpoczął działalności	1
	Wykreślony z ewidencji	313
	Zawieszony	53
Suma		585

Główny przedmiot działalności lokalnych przedsiębiorców stanowią: produkcja, handel i usługi. Przedsiębiorcy zatrudniają pracowników na produkcji, pojawiają się osoby prowadzące działalność gospodarczą w formie firm jednoosobowy. Fakt zarejestrowania podmiotu na terenie gminy nie przekłada się bezpośrednio na wzrost stopy życiowej mieszkańców, bowiem jedynie część z nich prowadzi działalność w miejscu rejestracji, zaś zdecydowana większość funkcjonuje w innych miejscowościach. Przedmiotem ich działalności jest zazwyczaj handel oraz usługi remontowo-budowlane.

2.1 Edukacja i oświata

Na terenie Gminy Małomice funkcjonują:

- Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Małomicach
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Chichach
- Publiczne Przedszkole im. Jana Brzechwy w Małomicach.

Tabela 5. Obwody szkolne w Gminie

Lp.	Szkoły	Miejscowości w obwodzie
1.	Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Małomicach	Małomice, Bobrzany, Żeliszaw, Lubiechów, Śliwnik
2.	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Chichach	Chichy, Janowiec, Witków

3.	Publiczne Przedszkole im. Jana Brzechwy w Małomicach	Żelisław, Małomice
----	---	--------------------

Na terenie gminy dzieci realizujące obowiązek szkolny na etapie szkoły podstawowej w roku szkolnym 2018/2019 było 378, natomiast w kolejnym roku szkolnym 385. W szkole podstawowej w Chichach istnieje oddział przedszkolny, do którego uczęszczają dzieci w wieku przedszkolnym. W roku szkolnym 2020/2021 edukacją przedszkolną w tej placówce objęto łącznie 17 dzieci (z czterech roczników) z obwodu szkoły.

W Gminie Małomice funkcjonuje Publiczne Przedszkole im. Jana Brzechwy, z dwoma oddziałami przedszkolnymi. W roku szkolnym 2019/2020 miejsc w przedszkolach na terenie gminy Małomice było 98, natomiast dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego 104. Głównym powodem nieuczęszczania dzieci w wieku 3 - 5 lat do oddziałów przedszkolnych jest możliwość zapewnienia im opieki domowej oraz brak wystarczającej ilości miejsc w placówkach dla wspomnianej grupy wiekowej.

2.2 Ochrona zdrowia

Na terenie Gminy Małomice funkcjonuje jeden ośrodek zdrowia Praktyka Lekarza Rodzinnego E. Esmiund i M. Kieża. Ponadto, na terenie gminy Małomice jest jeden punkt apteczny. Opieka zdrowotna w Gminie świadczona jest przez 2 lekarzy rodzinnych oraz 3 pielęgniarki, w tym 1 środowiskowo-rodzinna oraz funkcjonuje profesjonalny gabinet stomatologiczny, z usług którego korzystają mieszkańcy Gminy.

Podstawowymi problemami w segmencie ochrony zdrowia jest utrudniony dostęp do specjalistów oraz brak możliwości dotarcia do placówek medycznych przez osoby starsze. W kolejnych latach, szczególną uwagę należy zwrócić na promowanie profilaktyki zdrowotnej, aktywnego trybu życia, swobodnego dostępu do lekarzy specjalistów oraz punktów medycznych.

2.3 Kultura

Głównym animatorem życia kulturowego w mieście i Gminie Małomice jest Małomicki Ośrodek Kultury, którego siedziba znajduje się obecnie w budynku przy ul. Szkolnej 1. Początek istnienia Ośrodka sięga lat 80-tych. W 1981 r. powstał Międzyorganizacyjny

Małomicki Ośrodek Kultury będący jednostką budżetową. Przez następne lata zmieniały się nazwy instytucji: na Małomicki Ośrodek Kultury, następnie na Małomicki Ośrodek Kultury i Sportu, aby ostatecznie 01 kwietnia 2005 r. stać się samorządową instytucją kultury – Małomickim Ośrodkiem Kultury. Razem z nazwami zmieniały się siedziby MOK: najpierw ulica Świerczewskiego 21 (dziś Jana Pawła II), następnie budynek kina “Arena” przy ul. Jana Pawła II 32, następnie parter dawnego biurowca GS przy ul. Konopnickiej 7. Dzisiaj siedziba MOK znajduje się przy ulicy Szkolnej 1. Małomicki Ośrodek Kultury zajmuje się bieżącą działalnością kulturową przygotowując bogatą ofertę dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów, również dzięki działalności sekcji zainteresowań: tanecznej, wokalne, plastycznej, recytatorskiej, śpiewaczej i.in. Ośrodek Kultury posiada również pomieszczenie, w którym każdy odwiedzający może uzyskać w pełni bezpłatny dostęp do Internetu. Współpracując z innymi instytucjami (m.in. Urzędem Miejskim, Szkołą Podstawową im. Adama Mickiewicza, Biblioteką Publiczną, Przedszkolem Miejskim) oraz organizacjami pozarządowymi: Stowarzyszeniem Przedsiębiorczości, Rozwoju i Edukacji, Grupą Eksploracyjną Małomickie Podziemie i in. Małomicki Ośrodek Kultury jest organizatorem wielu wydarzeń kulturowych, cyklicznych i okolicznościowych, plenerów, festynów oraz spotkań. Prowadzona jest również aktywna działalność on-line dzięki stronie Internetowej i Aplikacji mobilnej oraz FB Małomickiego Ośrodka Kultury. Od 2020 na terenie Gminy Małomice wydawana jest gazeta lokalna „HALO MAŁOMIC”. Dostęp do bezpłatnej publikacji pozwala mieszkańcom na pozyskanie informacji o działalności Burmistrza Małomic oraz jednostek organizacyjnych Gminy Małomice. Organizowane są prezentacje kulturowe i udostępniane są sala widowiskowa artystom zawodowym, grupom teatralnym i in. W miarę potrzeb organizowane są bezpłatne projekcje filmowe. W strukturze Małomickiego Ośrodka Kultury funkcjonują świetlice wiejskie, w miejscowościach Bobrzany oraz Żeliszaw. Świetlice również są animatorami życia kulturalnego w swoich miejscowościach, często także miejscem spotkań mieszkańców.

Na terenie Gminy Małomice działa Biblioteka Publiczna. Do jej zadań należy rozwijanie i zaspokajanie potrzeb oświatowych ~~oraz~~ kulturalnych społeczności lokalnej, a także podejmowanie działań z zakresu upowszechniania kultury wynikających z potrzeb środowiska. Podstawowa działalność Biblioteki Publicznej w Małomicach to gromadzenie, opracowywanie materiałów bibliotecznych (książek, prasy, zbiorów audiowizualnych, zbiorów regionalnych), udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu i wypożyczanie na zewnątrz, prowadzenie działalności informacyjnej, popularyzacja czytelnictwa oraz edukacja literacka. Księgozbiór biblioteki na koniec 2020 roku wynosił 18230 woluminów. Głównie to

literatura piękna polska i zagraniczna, a także księgozbiór popularnonaukowy. Oprócz podstawowych zadań jakie spełnia biblioteka instytucja uczestniczy w życiu kulturalnym lokalnej społeczności. Organizowane są imprezy takie jak np. „Bieg z biblioteką”, „Głośne czytanie”, „Mała książka – Wielki człowiek”, „Narodowe Czytanie”, „Cała Polska czyta dzieciom”, „Akcja Żonkile”, „Wielkie Litery” i „Biblioteka na to czeka”. Przez działalność kulturalną biblioteka poprzez przygody z książką trafia do różnych grup społecznych. Organizowane są wystawy lokalnych artystów, konkursy. We współpracy ze szkołą i przedszkolem organizowane są lekcje biblioteczne i zajęcia plastyczne dla dzieci. Biblioteka Publiczna ściśle współpracuje z Małomickim Ośrodkiem Kultury współorganizując imprezy kulturalne dla mieszkańców gminy.

Tab. 6 Czytelnictwo w gminie Małomice

Rok	Ilość wypożyczonych książek	Ilość czytelników
2019	8035	554
2020	7274	541

Zaobserwować można spadek liczby wypożyczeń książek. Prawdopodobnie jest to spowodowane mniejszym zainteresowaniem książką pisaną. Rozwój technologii informacyjnej przyczynił się do dostępnych na rynku innych form literatury, po które częściej sięgają dzieci, młodzież oraz dorośli. Młodsze pokolenie częściej pozyskuje informacje z internetu, natomiast dużym zainteresowaniem cieszy się książką w formie elektronicznej. Biblioteka posiada 5 stanowisk komputerowych, z którym mogą korzystać czytelnicy i pozyskiwać dane na wybrane tematy. Maleje liczba czytelników korzystających z usług biblioteki.

3. Bezpieczeństwo publiczne

Na bezpieczeństwo publiczne składa się ogół warunków warunków oraz instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój

i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie danej społeczności.

W Gminie Małomice bezpieczeństwo i porządek zabezpieczają policjanci z Komisariatu Policji w Szprotawie, Ochotnicza Straż Pożarna w Lubiechowie oraz Straż Pożarna w Małomicach.

Poniżej prezentujemy dane odnośnie ilości przeprowadzonych interwencji w miejscowości Małomice oraz na terenie całej gminy.

Tabela 7. Interwencje i przestępstwa na terenie Gminy

Lp.	Nazwa	2019	2020
1.	Małomice	447	581
2.	Gmina Małomice	233	347
3.	Razem	680	928

Bezpieczeństwo obywateli to nie tylko działania prewencyjne, to szereg czynności prewencyjnych i profilaktycznych adresowanych do mieszkańców gminy w różnych kategoriach wiekowych, zarówno dla uczniów, jak i ich rodziców.

Corocznie policjanci z KP w Szprotawie prowadzą spotkania profilaktyczne w placówkach oświatowych oraz instytucjach prowadzących działalność edukacyjną. Pogadanki profilaktyczne dotyczą głównie bezpieczeństwa w rzeczywistości oraz w przestrzeni internetowej. Funkcjonariusze policji przeprowadzili kampanie informacyjną na następujące tematy: „Bezpieczne wakacje”, „Bezpieczna zerówka”, „Bezpieczna droga do szkoły”, „Lupo”, „Bezpieczeństwo podczas ferii”, „Dopalamy się”, „Narkotyki i dopalacze zabijają”, „Cyber przemoc”, „Handel ludźmi”, „Wnuczek”, „Seniora nie oszukasz”, „Kręci mnie bezpieczeństwo nad wodą”.

3.1 Bezrobocie w gminie Małomicach

Tabela 8. Ilość osób zarejestrowanych w Urzędzie Pracy w roku 2019

Gmina Małomice										
Bezrobotni		Bezrobotni z prawem do zasiłku		Bezrobotni do 30 roku życia		Bezrobotni powyżej 50 roku życia		Długotrwale bezrobotni		Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych
Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem
54	35	13	10	41	32	45	18	90	61	42

miasto Małomice										
Bezrobotni		Bezrobotni z prawem do zasiłku		Bezrobotni do 30 roku życia		Bezrobotni powyżej 50 roku życia		Długotrwale bezrobotni		Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych
Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem
110	70	10	9	41	32	45	18	90	61	42

Tabela 9. Ilość osób zarejestrowanych w Urzędzie Pracy w roku 2020

Gmina Małomice										
Bezrobotni		Bezrobotni z prawem do zasiłku		Bezrobotni do 30 roku życia		Bezrobotni powyżej 50 roku życia		Długotrwale bezrobotni		Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych
Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem
42	21	10	7	37	26	45	15	72	45	42

miasto Małomice										
Bezrobotni		Bezrobotni z prawem do zasiłku		Bezrobotni do 30 roku życia		Bezrobotni powyżej 50 roku życia		Długotrwale bezrobotni		Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych
Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem
108	67	21	12	37	26	45	15	72	45	22

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Żaganiu filia w Szprotawie na koniec 2019 r. zarejestrowanych było 164 osoby bezrobotne z terenu gminy Małomice. Natomiast w kolejnym roku, 2020, zarejestrowanych osób w Urzędzie Pracy było 150 osób, tym samym zauważalna jest tendencja spadkowa osób rejestrujących się w Urzędzie Pracy i korzystających z form pomocy adresowanych do osób znajdujących się w ewidencji tejże instytucji. Niepokojący jest fakt, wysokiej liczby osób bezrobotnych długotrwale, a mianowicie pozostających bez zatrudnienia powyżej 24 miesięcy. Z powyższych danych nasuwa się wniosek, że wysoka liczba bezrobocia na terenie gminy spowodowana jest brakiem kwalifikacji zawodowych. Długotrwale bezrobocie jest tendencją niekorzystną z

punktu widzenia rozwoju społeczności, prowadzi bowiem do marginalizacji zawodowej, a w efekcie wykluczenia społecznego osób objętych tym zjawiskiem.

Analiza danych przedstawionych w tabeli prowadzi do wniosku, że na zjawisko bezrobocia na terenie gminy najbardziej narażone są osoby do 30 i powyżej 50 roku życia. Ta niekorzystna tendencja prowadzi do rozwarstwienia społeczności, odpływu młodych osób w wieku produkcyjnym z terenu gminy i powstawania patologii społecznych.

4. System pomocy społecznej w gminie

Ośrodek Pomocy Społecznej w Małomicach jest jednostką organizacyjną realizującą zadania pomocy społecznej mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienia im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc społeczna podejmuje działania zmierzające do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Świadczenia z pomocy społecznej udzielane są, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, z następujących powodów:

- ubóstwa,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- niepełnosprawności,
- bezrobocia,
- alkoholizmu,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych,
- braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- trudności integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,

- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Świadczeniami pomocy społecznej realizowanymi przez Ośrodek Pomocy Społecznej są:

- **świadczenia pieniężne:** zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy;
- **świadczenia niepieniężne:** praca socjalna, składki na ubezpieczenia zdrowotne, składki na ubezpieczenia społeczne, pomoc rzeczową, sprawienie pogrzebu, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania i ośrodka wsparcia, specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania, kierowanie do domów pomocy społecznej.

Ośrodek realizuje zadania własne Gminy z zakresu pomocy społecznej (obligatoryjne i fakultatywne), a także zadania zlecone Gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb Gminy, bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych, a w szczególności poniższych:

- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym
- ustawy Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023
- ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych
- ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów
- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
- ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego
- ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych
- ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty

- ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny
- ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

Zauważalna jest tendencja spadkowa osób korzystających z pomocy społecznej, co spowodowane jest polepszeniem się standardu życia mieszkańców gminy. Na lokalnym rynku pracy pojawiło się wiele atrakcyjnych ofert pracy oraz lokalni pracodawcy rozwijając swoją działalność stwarzali nowe miejsca pracy w swoich zakładach.

Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Małomicach,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Małomicach,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Małomicach,
- Międzygminne Centrum Integracji Społecznej.

W latach 2019 -2020 liczba rodzin i osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie uległa zmniejszeniu. W 2019 roku z pomocy skorzystało 159 rodzin – o 31 rodzin mniej niż w 2018 roku i jednocześnie o 87 rodzin mniej niż w 2017 roku. W tym czasie zmalała również liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej. Szczegółowe dane prezentuje poniższa tabela.

Tabela 10. Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2019	283	560
2020	254	472

Tabela 11. Powody udzielenia pomocy i wsparcia w latach 2019-2020

Przyczyny korzystania z pomocy	Ogółem rodzin
---------------------------------------	----------------------

	2019	2020
Ubóstwo	167	155
Wielodzietność	14	21
Bezdomność	5	5
Potrzeba ochrony macierzyństwa	12	12
Bezrobocie	90	96
Niepełnosprawność	120	110
Długotrwała lub ciężka choroba	137	130
Przemoc w rodzinie	2	0
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	18	20
Alkoholizm	16	22
Narkomania	3	4
Sytuacja kryzysowa	2	0
Trudności po opuszczeniu ZK	4	3

Głównym powodem przyznawania pomocy jest ubóstwo. Jedną z definicji ubóstwa jest określanie go jako zjawiska społecznego polegającego na braku dostatecznych środków materialnych do zaspokojenia potrzeb życiowych jednostki lub rodziny. Kwestia ubóstwa określana jest w kategoriach absolutnych lub względnych. Przy podejściu absolutnym, jako kryterium ubóstwa przyjmuje się warunki materialne, nie zapewniające zaspokojenia minimalnych potrzeb człowieka. Przy podejściu względnym ubóstwo utożsamia się z nadmiernymi różnicami w poziomie życia. Jeśli w społeczeństwie występują duże nierówności, to najgorzej sytuowani jego członkowie, nawet gdy mają środki pozwalające na więcej niż elementarne potrzeby, określają się ubogimi. Ubóstwo jest traktowane jako główna przyczyna sytuacji wymagających pomocy społecznej, dlatego ustawa o pomocy społecznej precyzuje je w art. 8 kryterium dochodowego. Na gruncie pozostałych postanowień ustawy o pomocy społecznej można przyjąć, że „ubóstwo” odnosi się do sytuacji, w której osoby lub

rodziny nie posiadają dochodów lub też ich dochody są niższe od kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

Kolejną przyczyną przyznawania pomocy jest bezrobocie. Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej. Bezrobotnym zgodnie z definicją ustawową jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu pracy. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki zwłaszcza w postaci: dezintegracji rodziny, zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny, zwiększenie ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego. Długotrwałe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów. Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. Najbardziej dramatyczną sytuację mają rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe. Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz całej rodziny. Pogorszenie funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą, zanikiem autorytetu rodzicielskiego i może prowadzić do rozpadu rodziny. Pojawia się także groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorców osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Dominującą formą pomocy są świadczenia pieniężne, ale z uwagi na ograniczone środki pomoc ta staje się relatywnie niska. Podstawowe znaczenie w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia ma więc praca socjalna i przyjmuje ona zróżnicowane formy. Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie, jak również technika kontaktu, która pozwala na to, by pomoc – jej forma,

wysokość i okres świadczenia uzależniona była od aktywności bezrobotnego i jego rodziny. Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieregularny tryb życia wywołują zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci.

Wraz z rosnącym poziomem cywilizacji, zwiększeniu ulega liczba ludzi, którzy nie są w pełni sprawni i nie potrafią samodzielnie rozwiązywać swoich problemów życiowych. Problem ten dotyczy głównie ludzi starszych i niepełnosprawnych. Niepełnosprawności, oprócz uszkodzenia ciała czy choroby, wciąż często towarzyszą liczne bariery ekonomiczno–architektoniczne i środowiskowe, brak tolerancji dla odmienności w swoim otoczeniu, ograniczony dostęp do wszystkich zasobów, dyskryminacja w wielu dziedzinach życia społecznego. Każda osoba postawiona w obliczu takiej sytuacji zwykle izoluje samego siebie od otaczającego świata, dokonując segregacji na zdrowych i niepełnosprawnych.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Małomicach prowadzi realizację zadań z zakresu administracji rządowej i realizuje m.in. przyznawanie i wypłatę świadczeń rodzinnych. Są to zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, które przyznawane są na wniosek strony, dodatki mieszkaniowe i energetyczne, świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego oraz stypendia szkolne dla uczniów.

Tabela 12. Inne świadczenia z pomocy społecznej

Lp.	Rodzaj świadczenia	2019	2020
1	Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami	6323	6201
2	Świadczenie wychowawcze 500 +	553	489
3	Świadczenie „Dobry Start”	574	568
4	Świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego	848	770
5	Dodatki mieszkaniowe	444	407
6	Karta Dużej Rodziny	296	51
7	Stypendia szkolne	68 uczniów	62 uczniów

4.1 Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Komisja powołana jest do inicjowania działań interwencyjnych i profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych. Celem działań profilaktycznych Komisji jest zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych oraz zwiększanie zdolności do radzenia sobie z istniejącymi problemami alkoholowymi. Komisja zajmuje się pomocą rodzinom w trudnych sytuacjach życiowych. Ponadto realizuje określone ustawowo zadania gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Do zadań komisji należy w szczególności:

- zwiększenie dostępności różnorodnych form pomocy i terapii zarówno dla osób uzależnionych jak i dla członków rodzin z problemem alkoholowym, (dzieci współmałżonków, rodziców),
- inicjowanie pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, wobec rodzin, w których występują problemy alkoholowe,
- inicjowanie innych przedsięwzięć z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych,
- współdziałanie z organami gminy, instytucjami, zakładami pracy, osobami fizycznymi, stowarzyszeniami oraz organizacjami społecznymi w zakresie promocji trzeźwego stylu życia i wartości abstynencji oraz rozwiązywania problemów alkoholowych,
- podejmowanie działań zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego (wg art. 24 - 26 i art. 40 ust. 5 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi),
- kierowanie na badanie przez biegłego w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego,
- -kierowanie do sądów rejonowych wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu w zakładzie leczenia odwykowego,
- wydawanie postanowień dotyczących wydawania zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych.

Tabela 13. Działania GKRPA w Małomicach

Prowadzone działania	2019	2020
Prowadzenie rozmów informacyjno -motywacyjnych	16	15
Prowadzone postępowania w zakresie podjęcia leczenia	26	14
Posiedzenia Komisji AA	13	9

Analiza przedstawionej tabeli pozwala na stwierdzenie, iż liczba osób wzywanych na komisję i kierowanych na leczenie z roku na rok zmniejsza się. Jest to spowodowane profilaktyką i dostępnymi informacjami o szkodliwości alkoholu. Analizując powyższe dane należy uwzględnić okres epidemiologiczny w kraju, który mógł mieć wpływ na podejmowanie działań w kierunku uzależnienia od alkoholu.

4.2 Gminny Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Zespół powstał powołany na podstawie art. 9a ust. 2 z ustawy 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie uchwałą Rady Miejskiej w Małomicach Nr XLVI/194/2017 z dnia 21.12.2017r. W sprawie określania trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

Utworzenie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest efektem wejścia w życie nowych przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz towarzyszących jej regulacji prawa miejscowego. Celem działania Zespołu jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego- w obszarze gminy.

Zespół to grupa ludzi, specjalistów z różnych dziedzin, zajmująca się rozwiązaniem konkretnego problemu przy wykorzystaniu zasobów będących w dyspozycji każdego z członków takiego Zespołu. Jego funkcjonowanie określone jest w drodze porozumień zawartych między gminą, a podmiotami niosącymi pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie.

W skład Zespołu wchodzi 6 osób reprezentujących następujące instytucje:

- Oświata
- Pomoc Społeczna

- Policja
- GKRPA w Małomicach
- Sąd Rejonowy w Żaganiu,
- Przedstawiciele organizacji pozarządowych

Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Małomice należy integrowanie i koordynowanie działań jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz specjalistów

w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez:

- diagnozowanie problemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

W celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie Zespół może tworzyć grupy robocze. Skład grupy roboczej nie różni znacząco od składu Zespołu. Są to przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, jak również kuratorzy sądowi, przedstawiciele innych podmiotów, specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Do zadań grupy roboczej należy, w szczególności:

- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

4.3 Organizacje pozarządowe

Kapitał społeczny w dużej mierze determinowany jest stopniem zaangażowania mieszkańców w rozwój i funkcjonowanie gminy. Ta aktywność najlepiej przejawia się w formie tworzenia i działania w ramach organizacji pozarządowych.

Zadania organizacji pozarządowych realizujących określone przez ustawę działania w zakresie publicznego stanowią istotną cechę społeczeństwa demokratycznego oraz są ważnym elementem aktywizującym społeczność lokalną, w tym społeczność gminy.

Organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Małomice angażują się w rozwój społeczno-kulturalny regionu i aktywnie współpracują z samorządem, tworząc lokalne partnerstwa w celu realizacji wspólnych przedsięwzięć.

Na terenie gminy działają następujące organizacje pozarządowe:

- Stowarzyszenie Rozwój Edukacji i Przedsiębiorczości
- Stowarzyszenie Eksploracyjno – Historyczne „Małomickie Podziemie”
- Parafialny Zespół Caritas
- Klub Seniora
- Ochotnicza Straż Pożarna w Małomicach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Lubiechowie
- Międzygminne Centrum Integracji Społecznej
- Miejski Klub Sportowy „Iskra”
- Klub Sportowy „Wiking”
- Koło Gospodyń Wiejskich w Bobrzanach
- Koło Gospodyń Wiejskich w Chichach
- Koło Gospodyń Wiejskich w Śliwniku
- Inne

Organizacje działające na terenie Gminy aktywnie współpracują z samorządem lokalnym, który wspiera ich funkcjonowanie. W oparciu o ustawę o samorządzie gminnym oraz działalności pożytku publicznego i wolontariacie uchwalane są roczne programy współpracy

gminy

z organizacjami pozarządowymi.

4.4 Wnioski

Najbardziej dotkliwymi i powszechnymi problemami społecznymi występującymi na terenie Gminy jest ubóstwo, długotrwała choroba i bezrobocie. Osoby bezrobotne to głównie ludzie posiadający niskie wykształcenie oraz kwalifikacje zawodowe, nieadekwatne do obecnego rynku pracy. Istniejące zakłady pracy na terenie gminy nie są w stanie zaoferować wszystkim mieszkańcom zatrudnienia.

Rodziny dotknięte długotrwałym bezrobociem nie posiadają umiejętności przystosowania się do zmieniających się zasad funkcjonowania na rynku pracy. Ponadto rodziny te wykazują bierność, tendencje do obarczania innych swoją sytuacją, nie dostrzegają swoich zasobów i możliwości, często tym postawom towarzyszą zachowania wpływające destrukcyjnie na funkcjonowanie rodziny, głównie to nadużywanie alkoholu lub zażywanie środków psychoaktywnych. Powyższa sytuacja kształtuje postawy dorastających w tych rodzinach dzieci, które powielają bierną postawę rodziców. Trudno jest aktywizować zawodowo oraz społecznie osoby z tak trudnych środowisk.

Istotnym, powszechnie występującym problemem na terenie Gminy jest alkoholizm, który jest przyczyną wielu nieszczęść i sytuacji trudnych dla rodzin. W rodzinach dotkniętych tym problemem występują trudności natury psychologicznej, np. nadmierna odpowiedzialność lub jej brak, zanik wzajemności, czy też zamykanie się przed innymi ludźmi, brak akceptacji siebie i innych. Bardzo często występują również liczne formy przemocy, np. fizyczna, psychiczna, słowna, itp. Niejednokrotnie niezbędne są interwencje policji oraz pracowników pomocy społecznej w środowisku.

Społeczność gminna wykazuje także inne trudności, jak nieumiejętność rozwiązywania problemów życiowych, niezaradność w obszarze wychowywania dzieci, które często łączą się ze sobą, brak umiejętności radzenia sobie ze stresem i w sytuacjach trudnych.

Mieszkańcy Gminy będące osobami niepełnosprawnymi borykają się głównie z kłopotami finansowymi, bezrobociem oraz potrzebą łatwiejszego dostępu do rehabilitacji i specjalistycznych usług medycznych, a także barierami architektonicznymi i komunikacyjnymi. Gmina będzie się musiała zmierzyć z czekającymi ją wyzwaniami: spadek liczny ludności, migracje do aglomeracji miejskich lub za granicę w poszukiwaniu

dobrze płatnej pracy młodych i aktywnych zawodowo osób, wzrost liczby osób starszych i samotnych wymagających wsparcia, w tym usług opiekuńczych.

5. Analiza SWOT w zakresie problemów społecznych

Analiza SWOT jest techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji.

W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Analizę SWOT przeprowadzoną na potrzeby niniejszego dokumentu przedstawiono poniżej.

MOCNE STRONY:

- funkcjonowanie w gminie zakładów produkcyjnych wytwarzających produkty blaszane
- współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy
- zachęcanie inwestorów do tworzenia w gminie nowych miejsc pracy
- wspieranie osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych
- istnienie warunków do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej
- zapewnianie wsparcia ze strony asystenta rodziny
- dobra dostępność szkolnictwa podstawowego
- zapewnianie dostępu do kształcenia integracyjnego
- dostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego
- działalność Małomickiego Ośrodka Kultury oraz Biblioteki Publicznej
- zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy dostępu do pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychospołecznej i prawnej
- funkcjonowanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punktu Konsultacyjnego, Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- informowanie osób starszych i niepełnosprawnych o przysługujących im prawach i dostępnych formach pomocy

- organizowanie usług opiekuńczych
- dobrze zorganizowany system dożywiania dzieci w szkołach,
- działalność w gminie organizacji pozarządowych
- prowadzenie wśród osób starszych działań prozdrowotnych
- dobrze wykwalifikowana i podnosząca kwalifikacje kadra w Gminie Małomice i jednostkach podległych
- organizowanie przez OPS treningów umiejętności społecznych
- podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej oraz z przedstawicielami kościoła
- dobra współpraca samorządu gminy z samorządem powiatu
- dobrze rozwinięta sieć podmiotów ekonomii społecznej.

SŁABE STRONY:

- niewystarczająca ilość zasobów mieszkań komunalnych, w tym socjalnych
- brak grup dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci
- niewystarczający dostęp do opieki przedszkolnej w gminie
- brak w gminie żłobka
- brak możliwości kontynuowania w gminie nauki na poziomie ponadpodstawowym
- brak w gminie grupy wsparcia i mieszkań chronionych dla ofiar przemocy w rodzinie
ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki lekarskiej w zakresie przeciwdziałania przemocy
- niewystarczająca liczba pracowników świadczących osobom niepełnosprawnym pomoc i wsparcie
- ograniczona pomoc dla osób starszych ze strony rodziny
- brak w gminie grup wsparcia dla osób niepełnosprawnych
- brak bazy rehabilitacyjnej w gminie
- istnienie barier utrudniających niepełnosprawnym codzienne życie
- niedostosowana do potrzeb baza lokalowa OPS-u
- niewielki w gminie potencjał sektora pozarządowego działającego w obszarze polityki społecznej
- nierozwinięty wolontariat, m.in. brak wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w formie np. usług sąsiedzkich i asystenckich.

SZANSE:

- pozyskiwanie inwestorów i tworzenie nowych miejsc pracy
- rozwój przedsiębiorczości
- tworzenie mikroprzedsiębiorstw służących reintegracji społecznej⁵
- wzrost aktywności zawodowej osób bezrobotnych
- rozwój turystyki, w tym agroturystyki
- skuteczniejsze pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej
- dostęp do europejskich rynków pracy
- możliwość znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież
- przygotowanie oferty zajęć wychowawczych dla rodzin z dziećmi
- zwiększenie dostępu do specjalistycznej opieki medycznej
- utworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży
- rozwój oferty spędzania czasu wolnego, w tym infrastruktury mu służącej
- zwiększenie świadomości społecznej na temat uzależnień i przemocy domowej
- promowanie zdrowego stylu życia
- udział w realizacji nowych programów socjalnych
- wspieranie działań mających na celu aktywne uczestnictwo osób starszych w życiu społecznym
- stałe podnoszenie kwalifikacji pracowników w jednostkach Gminy Małomice
- nowe standardy wprowadzone do pomocy społecznej
- zwiększenie aktywności społecznej
- rozwój podmiotów ekonomii społecznej; tworzenie nowych spółdzielni socjalnych oraz poszerzenie sektora pozarządowego działającego w obszarze polityki społecznej
- utworzenie wolontariatu w gminie lub wprowadzenie usług asystenckich.

ZAGROŻENIA

- niski poziom aktywności osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy, brak wiary we własne możliwości oraz poczucie niskiej wartości,
- obawa przed podjęciem pracy i przekwalifikowaniem zawodowym,
- emigracja zarobkowa osób młodych do innych jednostek administracyjnych

- obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej
- coraz większa dostępność napojów alkoholowych i innych środków psychoaktywnych, np. dopalaczy
- rosące zagrożenie uzależnieniami nie chemicznymi (Internet, gry komputerowe, telefon komórkowy) i cyberprzemocą
- zwiększająca się liczba osób starszych i niepełnosprawnych, niewłaściwa struktura społeczeństwa
- niezadowalający poziom życia osób starszych
- niski poziom społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych wycofywanie się z życia społecznego,
- rozwój chorób psychicznych, depresji i nerwic,
- niewłaściwie finansowany system pomocy społecznej; nakładanie na gminy nowych zadań bez odpowiedniego zabezpieczenia finansowego ze strony budżetu państwa
- nadmiar trudnych do interpretacji przepisów prawa

5.1 Kapitał społeczny Gminy

Kapitał społeczny jest dobrem wspólnym członków środowiska lokalnego i odnosi się do osób, rodzin, grup społecznych i instytucji. Dotyczy on również charakteru i zasięgu zaangażowania osób w nieformalne sieci i formalne organizacje, co jest zauważalne na terenie Gminy. Związany jest z interakcjami (w społeczności lokalnej) i może służyć rozwiązywaniu problemów społecznych, do czego posłuży również opracowana strategia. Składnikami kapitału społecznego, które wyróżniane zostały ze względu na funkcje współdziałania i rozwiązywania są:

- więzi społeczne, sieci społeczne, struktury społeczne,
- wartości, normy społeczne, solidarność, zwyczaj współpracy,
- zaufanie społeczne.

Kapitał społeczny przynosi następujące zyski:

- ekonomiczne (rozwój gospodarczy, substytuowanie innych postaci kapitału, zabezpieczenie społeczne, ograniczanie problemu „*free riding*”),
- polityczne (sprawne funkcjonowanie lokalnych instytucji, rozwój demokracji lokalnej),

- rozwiązywanie problemów społecznych (w sferze edukacji, zdrowia, bezpieczeństwa publicznego i innych).

Źródła lokalnego kapitału społecznego to: tradycja obywatelskiego zaangażowania, pozytywne doświadczenia współpracy mieszkańców, lokalni liderzy społeczni, lokalne organizacje społeczne, edukacja.

Potencjalne problemy związane z lokalnym kapitałem społecznym to:

- znaczne dysproporcje między osobami/grupami w dostępie do kapitału społecznego,
- koncentrowanie się kapitału społecznego w rodzinie i małych grupach,
- koncentrowanie się kapitału społecznego w grupach ekskluzywnych lub przestępczych.

Na potrzeby strategii dokonano ustaleń w zakresie potencjału społecznego i mocnych stron gminy. Atutami gminy dotyczącymi kwestii integracji społecznej są:

- wykształcona kadra zatrudniona w placówkach oświatowych,
- działalność ośrodka zdrowia,
- działalność Ochotniczych Straży Pożarnych,
- dobra współpraca z Policją,
- sieć powiązań między mieszkańcami – dobre stosunki sąsiedzkie,
- działanie spółdzielni socjalnej,
- funkcjonowanie na terenie gminy Kół Gospodyń Wiejskich,
- aktywny i otwarty na współpracę samorząd,
- doświadczenia Ośrodka Pomocy Społecznej w zakresie realizacji projektów i programów pomocowych,
- działalność Publicznej Biblioteki oraz Miejskiego Ośrodka Kultury.

5.2 Cele programu i strategii

Polityka społeczna Gminy polega na zapewnieniu mieszkańcom poczucia dobrostanu, kompleksowej opieki nad rodziną, wspomaganie najsłabszych, służy także rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz umożliwia pełne uczestnictwo w życiu społecznym. W

oparciu o ustalone problemy określono cele strategiczne, którym przypisano szereg celów szczegółowych oraz skonkretyzowanych kierunków działań.

Misją samorządu gminy Małomice w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021- 2030 jest wzmacnianie rodzin, przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego, podniesienie jakości życia mieszkańców i stwarzanie im warunków do rozwoju oraz integrowanie społeczności lokalnej.

Cel strategiczny 1.	Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie
Cele operacyjne	<p>Udzielanie pomocy dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie.</p>
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	<p>Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, psychologicznej, prawnej i społecznej dla osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, m.in. poprzez rozszerzenie oferty działającego w gminie Punktu Konsultacyjnego oraz podejmowanie współpracy z placówkami leczenia uzależnień i ośrodkami wsparcia świadczącymi pomoc w w/w zakresie.</p> <p>Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności kierowanej do dzieci i młodzieży, ich rodziców oraz nauczycieli.</p> <p>Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p> <p>Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.</p> <p>Tworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie.</p> <p>Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.</p>

Czas realizacji	Lata 2021-2030.
Realizatorzy	Burmistrz Małomic, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Punkt Konsultacyjny, gminne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.
Partnerzy w realizacji	Placówki ochrony zdrowia, plac, placówki oświatowe, leczenia uzależnień, ośrodki wsparcia, specjaliści, grupy samopomocowe, instytucje rządowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, w tym organizacje udzielające pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	Większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie, lepszy dostęp do wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, obniżenie liczby przypadków przemocy w rodzinie.
Cel strategiczny 2.	Dostępność opieki zdrowotnej
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej. Zwiększenie dostępu mieszkańcom do świadczeń zdrowotnych, głównie specjalistycznych, w tym opieki geriatrycznej i rehabilitacji. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.

	<p>Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.</p> <p>Upowszechnianie wśród mieszkańców gminy informacji na temat dostępności i możliwości skorzystania ze specjalistycznych usług medycznych, w tym wykonania badań specjalistycznych.</p>
Czas realizacji	Lata 2021-2030.
Realizatorzy	Burmistrz Małomic, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Punkt Konsultacyjny, gminne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne,
Partnerzy w realizacji	Placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe, placówki leczenia uzależnień, ośrodki wsparcia, specjaliści, grupy samopomocowe, instytucje rządowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, w tym organizacje udzielające pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni
Prognoza zmian	Zwiększenie dostępności do usług medycznych, w tym konsultacji specjalistycznych oraz promowanie zdrowego stylu życia.

Cel strategiczny 3.	Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania
Cele operacyjne	<p>Zapewnienie osobom starszym odpowiedniej opieki oraz zwiększenie ich udziału w życiu społeczności lokalnej.</p> <p>Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób nią dotkniętych.</p>
Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.	<p>Udzielanie osobom starszym i niepełnosprawnym wsparcia w postaci pracy socjalnej, pomocy finansowej i usługi rzeczowej.</p> <p>Rozwijanie usług opiekuńczych i usług asystenckich,</p> <p>Inicjowanie i promowanie wśród mieszkańców gminy działań samopomocowych, np. pomocy sąsiedzkiej.</p> <p>Kontynuowanie działań prozdrowotnych wśród osób starszych i niepełnosprawnych.</p> <p>Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i niepełnosprawnych – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych, m.in. w ramach gminnych placówek kulturalnych oraz przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.</p> <p>Wspieranie inicjatyw służących zwiększeniu aktywności osób starszych i niepełnosprawnych oraz wykorzystujących ich potencjał.</p> <p>Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.</p> <p>Podejmowanie i rozszerzanie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, m.in. z zakładami opieki zdrowotnej, ośrodkami wsparcia, domami pomocy społecznej, podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne, zakładami pracy chronionej, zakładami aktywności zawodowej, organizacjami</p>

	<p>pozarządowymi, a także z Kościołem.</p> <p>Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.</p>
Czas realizacji	Lata 2021-2030.
Realizatorzy	Burmistrz Małomic, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Punkt Konsultacyjny, gminne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.
Partnerzy w realizacji	Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, pracodawcy, ośrodki wsparcia, podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne, domy pomocy społecznej, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).
Prognoza zmian	<p>Efektywniejszy udział seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,</p> <p>Wyższy standard świadczonych usług,</p> <p>Lepsza jakość funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania.</p>

Cel strategiczny 4.	Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego oraz stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju
Cele operacyjne	<p>Wspieranie osób znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej i wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy.</p> <p>Tworzenie w gminie nowych miejsc pracy.</p>
Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.	<p>Kontynuowanie pracy socjalnej z osobami ubogimi i bezrobotnymi, obejmującej m.in. motywowanie do podnoszenia kwalifikacji, poszukiwania zatrudnienia i rozwiązywania własnych problemów oraz zawieranie z nimi kontraktów socjalnych.</p> <p>Podejmowanie wśród osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej działań edukacyjnych służących poprawie ich położenia oraz zapobieganiu zjawisku dziedziczenia bezrobocia i biedy, m.in. edukowanie w zakresie umiejętnego gospodarowania budżetem domowym.</p> <p>Udzielanie przez OPS pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego oraz, w razie potrzeby, w formie dodatków mieszkaniowych i dodatku energetycznego.</p> <p>Udzielanie przez OPS świadczeń na rzecz rodzin</p> <p>Zachęcanie osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego do aktywnych postaw, promowanie wśród nich samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej, oraz organizowanie na rzecz ubogich akcji charytatywnych (np. zbiórek).</p> <p>Udzielanie pomocy dzieciom pochodzącym z rodzin ubogich, m.in. poprzez prowadzenie dożywiania w szkołach, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także organizowanie wypoczynku oraz czasu wolnego.</p> <p>Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie</p>

	<p>użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego oraz udzielanie pomocy w rozpoczęciu działalności gospodarczej.</p> <p>Wspieranie tworzenia i rozwoju podmiotów ekonomii społecznej w gminie, w tym spółdzielni socjalnych.</p> <p>Podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, m.in. prowadzenie pracy socjalnej, udzielenie wsparcia finansowego i rzeczowego oraz w dostępie do opieki zdrowotnej i terapii uzależnień, zapewnienie schronienia; podejmowanie współpracy w tym zakresie z placówkami spoza gminy.</p> <p>Poszerzenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych, w tym tworzenie nowych mieszkań socjalnych oraz mieszkań chronionych i podniesienie standardów w/w lokali.</p> <p>Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).</p> <p>Pozyskiwanie nowych inwestorów, promowanie gminy przy wykorzystaniu jej walorów, tworzenie i oferowanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie inwestorom ulg podatkowych.</p> <p>Wspieranie i promowanie przedsiębiorczości.</p> <p>Wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji w gminie, m.in. poprzez promowanie jej walorów oraz rozwijanie oferty i infrastruktury turystycznej, w tym agroturystycznej.</p> <p>Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom ubogim, bezrobotnym i bezdomnym, a także z Kościołem.</p>
Czas realizacji	Lata 2021-2030.
Realizatorzy	Burmistrz Małomic, Rada Miejska, Urząd Miasta, Ośrodek Pomocy Społecznej, gminne placówki oświatowe i kulturalne, MZGK.
Partnerzy	Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,

w realizacji	szkoły, inwestorzy, pracodawcy, w tym lokalni przedsiębiorcy, placówki zapewniające schronienie poza gminą, placówki ochrony zdrowia, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, w tym organizacje zajmujące się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom bezrobotnym, ubogim i bezdomnym, a także Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).
Prognoza zmian	aktywizacja zawodowa i usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej, poprawa warunków ekonomicznych osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, łatwiejszy dostęp do mieszkań dla osób o niskim statusie materialnym, lepsze wsparcie dla osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, zwiększenie liczby miejsc pracy w gminie, wzrost aktywności gospodarczej w gminie.

Cel strategiczny 5.	Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju
Cele operacyjne	Pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju. Utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3	Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami wymagającymi ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oraz mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Utrzymanie pomocy w formie wsparcia asystenta rodziny, prowadzenie pracy długoterminowej, organizowanie szkoleń oraz warsztatów dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz dla nich.

Prowadzenie wśród rodzin edukacji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich oraz promowanie prawidłowego modelu rodziny, m.in. przez pracowników OPS-u, placówek oświatowych, asystenta rodziny. Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego.

Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci.

Podjęcie działań w kierunku zwiększenia w gminie dostępu do opieki przedszkolnej oraz zapewnienia opieki nad dziećmi do lat 3.

Kontynuowanie i wspieranie działań integracyjnych na rzecz rodzin, min. organizowanie rodzinnych pikników.

Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy; rozwijanie infrastruktury umożliwiającej spędzanie czasu wolnego oraz rozwój uzdolnień i zainteresowań dzieci i młodzieży, organizowanie wypoczynku.

Tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.

Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów.

Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i z budżetu państwa (w ramach konkursów); podejmowanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi.

Integrowanie i koordynowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych

	i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych i kościoła.
Czas realizacji	Lata 2021-2030.
Realizatorzy	Burmistrz Małomic, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, gminne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.
Partnerzy w realizacji	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, placówki oświatowe, placówki zapewniające schronienie spoza gminy, placówki ochrony zdrowia, specjaliści, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, m.in. organizacje udzielające pomocy rodzinom i dzieciom i zajmujące się wspieraniem i upowszechnianiem kultury, turystyki, sportu i rekreacji, jednostki ochotniczej straży pożarnej, oraz Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	podniesienie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, skuteczniejsze wsparcie dla rodziców mających trudności opiekuńczo-wychowawcze, rodziców samotnych i wychowujących dzieci niepełnosprawne, zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci, podwyższenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce, wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z niej korzystających.

Cel strategiczny 6 .	Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie
Cele operacyjne:	Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich. Podejmowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie). Podejmowanie działań profilaktyczno-edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży, m.in. opracowywanie i realizowanie programów w placówkach oświatowych i włączanie w ich realizację policjantów. Patrowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie; zwiększenie częstotliwości patroli policyjnych w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych. Kontynuowanie przez jednostki gminne i mieszkańców współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg gminnych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych.
Czas realizacji	Lata 2021-2030.
Realizatorzy	Burmistrz Małomic, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, gminne placówki oświatowe i kulturalne.
Partnerzy w realizacji	Placówki ochrony zdrowia, placówki ponadpodstawowe, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje

	pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	wzrost zasobu wiedzy mieszkańców na temat przestępczości i jej skutków, ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych, bezpieczniejsze drogi.

Cel strategiczny 7.	Wzmacnianie lokalnych służb społecznych oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego
Cele operacyjne:	Doskonalenie sektora pomocy społecznej w gminie. Rozwijanie i wspieranie sektora pozarządowego oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego organizacjami. Utworzenie na terenie Gminy Małomic pedagogów ulicznych (streetworker).
Kierunki działań do celu operacyjnego 1-2.	Systematycznie podnoszenie kompetencji przez kadre OPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w szkoleniach i warsztatach. Dalsze zapewnianie wsparcia ze strony asystenta rodziny. W razie możliwości rozszerzenie infrastruktury socjalnej w gminie. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. poprzez rozwijanie strony internetowej OPS-u. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).
Czas realizacji	Lata 2021-2030.
Realizatorzy	Burmistrz Małomic, Rada Miejska, Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.
Partnerzy w realizacji	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy

	indywidualni.
Prognoza zmian	większe kompetencje kadr pomocy społecznej, wyższa jakość świadczonych usług, rozwój aktywności mieszkańców, zwielokrotnienie inicjatyw społecznych, rozmaitość form i lepsza efektywność współpracy z sektorem pozarządowym.

5.3 Zarządzanie realizacją strategii

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Małomice na lata 2021-2030 obejmuje zasięgiem czasowym okres dziesięciu lat i zakłada ciągłość w realizacji wytyczonych kierunków działań z zachowaniem wymogu wprowadzania niezbędnych zmian, wynikających

z aktualnej sytuacji ekonomicznej i społecznej w kolejnych latach. Cele strategiczne wyznaczone

w niniejszym opracowaniu dotyczą najistotniejszych problemów występujących na terenie Gminy, mianowicie: bezrobocia, ubóstwa, trudności opiekuńczo – wychowawczych, problematyki osób w starszym wieku, niepełnosprawnych, uzależnionych, bezdomnych, opuszczających zakłady karne i innych zagrożonych marginalizacją.

Realizacja określonych celów determinuje konieczność zaangażowania możliwych zasobów państwowych, regionalnych oraz lokalnych. Rozwijanie i utrzymywanie systemu pomocy wymaga zintegrowanych działań wszelkich podmiotów, w tym organizacji pozarządowych, grup sąsiedzkich, rodzin, wolontariuszy. Samopomoc i samoorganizacja obywateli jest często bardziej efektywna niż interwencja instytucji publicznych. Proponuje się, by realizatorami strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz twórcami i koordynatorami programów celowych byli: Ośrodek Pomocy Społecznej w Małomicach, Urząd Miejski, Policja, organizacje społeczne i pozarządowe, kościół oraz osoby fizyczne i prawne, zaangażowane w realizację zadań w zakresie pomocy społecznej.

Szczegółowe działania dotyczące wdrażania poszczególnych celów i ich kierunków będą opracowywane na każdy kolejny rok przez Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej.

Założenia strategii rozwiązywania problemów społecznych były planowane z uwzględnieniem obszarów priorytetowych wskazanych w Strategii Polityki Społecznej przy zachowaniu specyfiki obszaru gminy. Cele i kierunki wyznaczone w strategii pozostają

również spójne z podstawowym dokumentem odnoszącym się do rozwiązywania problemów społecznych w województwie lubuskim, jest zgodna z również z dokumentami funkcjonującymi na szczeblu powiatowym.

5.4 Harmonogram wdrażania Strategii

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Małomice na lata 2021 – 2030 będzie obejmować pięć etapów.

Tabela 14. Harmonogram wdrażania strategii

ETAP	DZIAŁANIA
I	Podjęcie uchwały przez Radę Gminy w Małomicach o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Małomice na lata 2021-2030” <i>Termin realizacji:</i>
II	Koordinacja realizacji działań objętych Strategią <i>Termin realizacji: I kwartał 2021 r. – IV kwartał 2030 r.</i>
III	Monitoring i ewaluacja Strategii <i>Termin realizacji: na koniec każdego roku.</i>
IV	Uzupełnianie Strategii o nowe zadania i programy <i>Termin realizacji: sukcesywnie w okresie wdrażania Strategii do IV kwartału 2030r.</i>
V	Podsumowanie i ocena Strategii <i>Termin realizacji: IV kwartał 2030 r.</i>

5.5 Komunikacja społeczna i promocja Strategii

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Oceny zasadności proponowanych zmian dokonuje Zespół odpowiedzialny za jej realizację. Władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do społeczności lokalnej. Powinny także zwrócić uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Władze samorządowe muszą kontaktować się z otoczeniem wewnętrznym, obejmującym pracowników, którzy uczestniczą bezpośrednio w administrowaniu gminą (ich wiedza, motywacja, umiejętności praktyczne, kompetencje interpersonalne) oraz z otoczeniem zewnętrznym obejmującym: ogół mieszkańców gminy, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje czy przedsiębiorstwa.

Obszary działań w zakresie komunikacji społecznej to:

- możliwość wnioskowania zmian zapisów Strategii przed jej uchwaleniem;
- informacja o postępach wdrażania Strategii;
- współpraca z mediami – podawanie informacji o wdrożonych projektach w mediach lokalnych;
- informacje zamieszczane na stronach internetowych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymywanie wzajemnej współpracy między, a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez zamieszczenie na stronie internetowej Gminy oraz Ośrodka Pomocy Społecznej w Małomicach.

5.6 Monitoring i ewaluacja

Cele nakreślone w Strategii uzależnione są od zabezpieczenia finansowego, zatrudnionej kadry, współpracy z partnerami oraz zainteresowania i współpracy ze strony społeczeństwa. Sposób realizacji Strategii powinien być systematycznie monitorowany i oceniany przez zainteresowane organy oraz poddawany ocenie społecznej. W związku z rozłożeniem realizacji zadań na okres kilkuletni wskazane jest wprowadzanie korekty założonych planów, wynikające ze zmian w prawodawstwie. Całościowy obraz realizowanych działań wpisujących się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych określają wskaźniki wyznaczone dla zadań przypisanych do poszczególnych celów operacyjnych.

6. Podsumowanie

Dobrem nadrzędnym niniejszej strategii rozwiązywania problemów społecznych jest człowiek i jego potrzeby rozumiane w kontekście indywidualnym, jak i społecznym. Strategia jest dokumentem opisującym, analizującym i wartościującym zjawiska w tym obszarze rzeczywistości, od którego zależy stworzenie wizji godnego życia zarówno jednostki, jak też grupy społecznej, jako całości. W praktyce stanowi skuteczny instrument realizacji przyjętych założeń dla osiągnięcia stanu określonego w wizji.

Zapisy Strategii mogą być realizowane przede wszystkim przy pomocy kapitału ludzkiego i społecznego. Rozwiązywanie najważniejszych problemów społecznych zależy od jakości zasobów ludzkich i zaufania oraz aktywności społeczeństwa. Kapitał ludzki to: wiedza, umiejętności, kwalifikacje i zdolności ludzi do szybkiego oraz skutecznego radzenia sobie z problemami natury zarówno społecznej jak i psychologicznej.

Kapitał społeczny jest uzupełnieniem kapitału ludzkiego. Składa się z relacji międzyludzkich, tj. zaufania, zrozumienia, wspólnych wartości, które integrują społeczność, a przez to umożliwiają wspólne działania. Potencjał intelektualny, zdobyte kwalifikacje i doświadczenia będzie można należycie spożytkować w społeczeństwie opartym na wiedzy. Wdrożenie celu umożliwi prowadzenie satysfakcjonującego życia zawodowego. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego oraz powszechny dostęp do nowoczesnych technologii informacyjnych jest jednym z najważniejszych wyzwań innowacyjnej gospodarki i postępowego społeczeństwa. Bez rozwoju zasobów ludzkich nie będzie możliwe sprostanie jego wymogom.

Strategia jest dokumentem otwartym, podlegającym stałemu monitoringowi i ewaluacji zadań. Wprowadzenie tych procedur pozwoli na dokonanie zmian w realizacji poszczególnych celów i zadań w zależności od zmieniających się warunków, potrzeb społecznych oraz nowych zagrożeń.

7. Spis tabel i rysunków	10
Tab. 1 Liczba mieszkańców w poszczególnych miejscowościach Gminy Małomice.....	10
Tabela 2. Migracja (stan na 31 grudnia 2020r.).....	10
Tabela 3. Przyrost naturalny w latach 2019 – 2020.....	10
Tabela 4. Kształtowanie się liczby przedsiębiorców na terenie gminy Małomice w latach 2019-2020.....	10
Tabela 5. Obwody szkolne w Gminie.....	11
Tabela 6. Czytelnictwo w gminie Małomice.....	13
Tabela 7. Interwencje i przestępstwa na terenie Gmin.....	14
Tabela 8. Ilość osób zarejestrowanych w Urzędzie Pracy w roku 2019.....	15
Tabela 9. Ilość osób zarejestrowanych w Urzędzie Pracy w roku 2020.....	16
Tabela 10. Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej.....	19
Tabela 11. Powody udzielenia pomocy i wsparcia w latach 2019-2020	20
Tabela 12. Inne świadczenia z pomocy społecznej.....	22
Tabela 13. Działania GKRPA w Małomicach.....	24
Tabela 14. Harmonogram wdrażania strategii.....	46
Rysunek 1. Położenie Małomice z miejscowościami ościennym.....	8